

Recordar, compartir, aprendre

Girona

Remei Roura, 95 anys

Marta Cruz, 21 anys

REMEI ROURE I LA GUERRA CIVIL

La Remei Roure va néixer a Sant Gregori el 16 de novembre de 1913 però va viure durant molt temps, com a ella li agrada recordar, al carrer Doctor Ametller de Girona.

Des d'allà, quan tenia 23 anys, cada matí amb tres amigues més anava a treballar a la fàbrica (la Grober, la fàbrica tèxtil més important de Girona). Un dia, fent el seu recorregut matinal, en passar pel carrer de l'Artilleria, van veure molt moviment de gent... Alguna cosa estranya surava en l'ambient i quan van arribar al carrer Nou, un grup d'homes els van dir que recuessin i tornessin a casa. La guerra s'havia declarat. Els van fer cas... Tornant pel carrer del Carme van sentir uns trets i es van espantar. Volien matar un home que era sastre. Van sentir crits i plors. No sabien què passava.

No van poder anar a treballar durant dies i els van prohibir sortir de casa. Al cap d'un temps, quan tot semblava més calmat, van poder tornar a la fàbrica. Allà les pagaven igual però cada setmana els donaven més dies de festa.

Com que no hi havia menjar unes quantes dones s'ajuntaven per anar pels pobles propers a fer-hi intercanvi d'aliments. Si hi havien aconseguit menjar, al vespre, el carrer Doctor Ametller es convertia en una verdadera comunitat solidària i totes les famílies compartien el menjar trobat. Si l'esforç i el cansament de tota una tarda no havia donat sopar, se n'anaven a dormir amb l'estomac buit.

Una de les vegades que la Remei va acompanyar a la seva mare a la vall d'En Bas, van aconseguir patates però pesaven molt, no les podien portar i se'ls va escapar el tren de tornada a Girona. Després de força estona d'esperar a l'estació, van veure venir un home que conduïa un carro de llenya. Les va deixar pujar a sobre de la llenya amb les patates i les va portar. A l'entrada de la ciutat, van trobar els "borots", que van voler escorcollar-los. Havien amagat les patates a sota la llenya i no les van descobrir. Aquell vespre, tot el carrer va sopar escoltant l'aventura de la Remei i la seva mare.

La guerra s'anava acostant, tothom en parlava silenciadament i corrien veus que en alguns punts de Girona, s'hi fabricava armament i material de guerra. Ni la Remei ni la seva família sabien què eren les bombes, però com totes les famílies, van fer un refugi sota terra, a l'hort que tenien.

El dia que van viure el primer bombardeig van sentir un soroll greu i tremolós molt fort, la Remei va mirar al cel i va veure tres avions, un anava al capdavant i els altres dos, una mica més enrere, formant una mena de triangle. Van córrer cap al refugi però en sentir el "bum bum" insoportable dels avions cada vegada més fort i més a prop, es van adonar que no tindrien temps d'amagar-se i es van estirar a terra... Un tros de metralla d'uns 25 centímetres de llarg va caure tallant una col a poca distància de la Remei. Amb cara de por i els ulls molt oberts la Remei m'explica que va pensar: "podria haver sigut el meu cap".

Unes hores després del bombardeig van saber que aquelles no havien sigut les bombes més potents, al barri de Palau havien causat destrosses immenses i hi havia molts morts. Tota la gent jove del barri de la Remei, van anar a veure què hi havia passat. Quan hi van arribar, la Remei va distingir el gos de la seva amiga Maria inflat i el cap de la Maria a sobre una cadira. Va tornar a casa plorant desconsoladament i morta de por.

L'escassetat dels aliments continuava i algunes vegades la seva mare no tenia més remei que bullir cai-retes (unes llavors pel bestiar) per fer que els cucs en sortissin. Aquestes vegades, la Remei no menjava de l'angúnia. Tenien una padrina a Domeny que tenia vaques i cada cinc dies els preparava llet. La Remei recorda un dels dies que hi va anar amb la seva germana petita. A la tornada, carregades amb la llet, al pont vell del

Ter van veure gent que les cridava perquè anessin amb ells cap a França. Fugien de la guerra. Elles van seguir, sense escoltar. Quan van ser a la plaça del Gra, van sentir el soroll dels avions una vegada més, com si revisquessin un malson i, un cop més, es van ajaure a terra. Tota la llet es va vessar de les ampolles. Quan van girar pel carrer de casa seva, la seva mare se'ls va tirar a sobre plorant.

Tenien molta por de morir i van anar a viure al barri de Palau perquè es deia que era més segur. Una família les va allotjar, juntament amb algunes famílies més, a les quadres de la casa de pagès, al costat dels porcs. La Remei m'explica amb angúnia com per allà hi entrava i hi sortia tothom, no tenien intimitat ni cap recurs. No podia dormir gairebé mai.

Al cap de poc temps deien que els nacionals estaven arribant i la seva mare va voler que anessin a viure a Domeny. Però els rojos havien destruït el pont vell i la fàbrica Grober, i es van haver de quedar per força. Aleshores van voler tornar al seu carrer, ja que pensaven que si les havien de matar era igual on fossin.

Van entrar a Girona el febrer de 1936. A casa de la Remei, tothom es va amagar a sota la taula del menjador amb els matalassos a sobre. Al cap d'unes hores van picar a la porta. Tenien por d'obrir. Van respirar tranquil•les quan van veure que era la seva germana gran, que vivia al carrer de la Rutlla, i les va tranquil•litzar quan va dir que els nacionals anaven cap a Sarrià, que ja havien deixat Girona.

Durant tot aquest temps el seu pare havia hagut d'estar-se a Verges, a casa d'una cosina que s'havia quedat vídua amb tres fills petits. Era una casa de pagès que els rojos no van tardar a ocupar. Aquests hi tenien gallines, bestiar, hort...I van prohibir al seu pare i a la seva cosina tocar res d'allò. La Remei o la seva germana gran hi anaven de tant en tant de visita. Agafaven el carrilet de la Pera i havien de caminar una hora i mitja per arribar-hi. Quan la Remei hi anava, d'amagat, al vespre, amb la seva cosina, robaven una gallina o un conill. Sabien que estaven amenaçades de mort, però, com diu la Remei "Ho havíem de fer, sinó haguéssim mort tots de gana". Un dia, la gallina que volien robar va començar a clacar i les va delatar. Un militar hi va anar i els va demanar la gallina. Elles van negar que la tinguessin rotundament, mentre l'una sostenia la forca i l'altra la galleda d'aigua que tenien preparades per si els volien fer mal. Finalment va venir el cap dels rojos i va dir al militar que les deixés estar, que ell se les creia.

Es va acabar la guerra. Els nacionals van deixar Girona i els voltants. Van passar per la casa de Verges. El seu pare, la seva cosina i els nens estaven dinant a la cuina i els rojos al menjador. Va entrar la tropa de nacionals i van demanar per l'amo de la casa. El seu pare es va aixecar i va dir "sóc jo!". Li van preguntar si tots aquells homes eren rojos i el seu pare va respondre que no, que eren treballadors del camp i de la casa. Els nacionals els van dir que anessin tots a treballar i van demanar al pare de la Remei i a la seva cosina que els fessin dinar a tots. Ells van agafar tots els productes de l'hort, l'aviram i el bestiar que necessitaven i els van atipar. Quan van haver marxat el seu pare va parlar amb el cap dels rojos, va dir-li que marxessin, que els havia salvat la vida i aquests se'n van anar.

Durant unes setmanes, sempre era el mateix; arribaven nacionals, s'atipaven i marxaven. El seu pare volia tornar cap a casa. Havia sentit dels últims bombardeigs i no sabia si la seva dona i les seves filles eren vives o mortes però sabia que si marxava podien matar-lo pel camí. Ho va preguntar a la tropa de nacionals que hi havia arribat aquells dies. Aquests li van dir que s'esperés, que ho anés preguntant a les tropes de nacionals que arribessin més tard.

El dia que li van dir que ja no hi havia perill, va carregar-se a l'esquena tot el menjar que va poder i va tornar cap a Girona a peu. La seva mare, la Remei, les seves germanes i tots els veïns del carrer Doctor Ametller el van rebre entre plors i rialles. No es podien creure que aquell malson s'hagués acabat.

L'IMPORTANT DE LA VIDA

La Remei Roure ha viscut una vida molt intensa i llarga, s'ha enfrontat a moltes coses i continua veient la vida amb molt optimisme i il•lusió per fer coses.

Recordar, compartir, aprender

Quan li vaig preguntar què en pensava de la vida, em va respondre que hi havia èpoques molt alegres i èpoques molt tristes, que el més important era l'amor; en el seu cas l'amor cap al seu marit, al que va cuidar dies i nits durant la malaltia. Encara plora recordant la seva mort i m'explica que mai més ha conegut ningú com ell.

També pensa que és molt important la salut i el treball. Està molt agraïda a les amistats que ha tingut i que sempre l'han ajudat. Sempre li ha agradat molt viatjar i cantar.

Sempre ha pensat que hi ha alguna cosa per sobre nostre, que algú va fer la primera formiga, la primera persona. No sap què és però creu que hi ha alguna cosa al món i que quan naixem portem escrit el que ens passarà i el que no.

Pensa que el millor que es pot fer a la vida és ser bona persona i no fer mal als altres.

REMEDIOS ROURE Y LA GUERRA CIVIL

Remei Roure nació en Sant Gregori el 16 de noviembre de 1913, pero vivió durante mucho tiempo, como a ella le gusta recordar, en la calle doctor Ametller de Gerona.

Desde allí, cuando tenía 23 años, cada mañana iba a trabajar con tres amigas más a la fábrica Grober, la fábrica textil más importante de la ciudad. Un día, haciendo su recorrido matinal, al pasar por la calle de la Artillería, vieron mucho movimiento de gente. Algo extraño flotaba en el ambiente y cuando llegaron a la calle Nou, un grupo de hombres les dijeron que se dieran la vuelta y regresaran a casa. La guerra se había declarado. Les hicieron caso. Volviendo por la calle del Carme oyeron unos disparos y se asustaron. Querían matar a un hombre que era sastre. Oyeron gritos y llantos. No sabían qué pasaba.

No pudieron ir a trabajar durante días y les prohibieron salir de casa. Al cabo de un tiempo, cuando todo parecía más calmado, pudieron volver a la fábrica. Allí les pagaban igual, pero cada semana les daban más días de fiesta.

Como no había comida, unas cuantas mujeres se juntaban para ir por los pueblos más cercanos a hacer intercambio de alimentos. Si habían conseguido comida, al atardecer, la calle Doctor Ametller se convertía en una verdadera comunidad solidaria y todas las familias compartían la comida que habían encontrado. Si el esfuerzo y el cansancio de toda una tarde no había dado para la cena, se acostaban con el estómago vacío.

Una de las veces que Remei acompañó a su madre a La Vall d'en Bas, consiguieron patatas, pero pesaban mucho, no las podían llevar, y se les escapó el tren de vuelta a Gerona. Después de bastante rato de espera en la estación, vieron venir a un hombre que conducía un carro de leña. Les dejó subir encima de la leña con las patatas y las llevó. A la entrada a la ciudad, se encontraron con los borots, que quisieron saquearles. Habían escondido las patatas bajo la leña y no las descubrieron. Aquella noche, toda la calle cenó escuchando la aventura de Remei y su madre.

La guerra se iba acercando, todo el mundo hablaba de ella en silencio y corrían rumores de que, en algunos puntos de Gerona, se fabricaba armamento y material de guerra. Ni Remei, ni su familia sabían qué eran las bombas, pero, como todas las familias, hicieron un refugio bajo tierra en el huerto que tenían.

El día que vivieron el primer bombardeo oyeron un ruido grave y tembloroso muy fuerte, Remei miró al cielo y vio tres aviones, uno iba justo en frente y los otros dos un poco más atrás, formando una especie de triángulo. Corrieron hacia el refugio pero al oír el 'bum bum' insoportable de los aviones cada vez más fuerte y más cerca, se dieron cuenta de que no tendrían tiempo de esconderse y se tiraron al suelo. Un trozo de metralla de unos 25 centímetros de largo cayó cortando una col a poca distancia de Remei. Con cara de miedo y los ojos muy abiertos Remedios me explica que pensó: "podría haber sido mi cabeza".

Unas horas después del bombardeo, supieron que aquéllas no habían sido las bombas más potentes, en el

Recordar, compartir, aprender

barrio de Palau habían causado destrozos inmensos y había muchos muertos. Todos los jóvenes del barrio de Remedios fueron a ver qué había pasado. Cuando llegaron, Remedios distinguió al perro de su amiga María inflado y la cabeza de María sobre una silla. Volvió a casa llorando desconsoladamente y muerta de miedo.

La escasez de alimentos continuaba y algunas veces a su madre no le quedaba más remedio que hervir almortas (semillas para el ganado) para hacer que los gusanos salieran. En estas ocasiones, Remei no comía de la angustia.

Una de sus madrinas vivía en Domeny y tenía vacas, y cada cinco días les preparaba leche. Remedios recuerda uno de los días que fue con su hermana pequeña. A la vuelta, cargadas con la leche, en el puente viejo del Ter vieron a gente que les gritaba para que fueran con ellos hacia Francia. Huían de la guerra. Ellas siguieron, sin escuchar. Cuando fueron a la plaza del Gra, oyeron el ruido de los aviones una vez más, como si revivieran una pesadilla y, una vez más, se tiraron en el suelo. Toda la leche se derramó. Cuando giraron por la calle de su casa, su madre se les tiró encima llorando.

Tenían mucho miedo a morir y fueron a vivir al barrio de Palau porque se decía que era más seguro. Una familia les alojó, junto con algunas más en las cuadras de la casa de campo, al lado de los cerdos. Remei me explica con angustia como por allí entraba y salía todo el mundo, no tenían intimidación, ni ningún medio de vida. No podía dormir casi nunca.

Al cabo de poco tiempo decían que los nacionales estaban llegando y su madre quiso que fuesen a vivir a Domeny. Pero los rojos habían destruido el puente viejo y la fábrica Grober y se tuvieron que quedar a la fuerza. Entonces quisieron volver a su calle, ya que pensaban que si las tenían que matar, daba igual donde estuvieran.

Entraron en Gerona en febrero de 1936. En casa de Remei todo el mundo se escondió bajo la mesa del comedor con los colchones encima. Al cabo de unas horas, llamaron a la puerta. Tenían miedo a abrir. Respiraron tranquilas cuando vieron que era su hermana mayor, que vivía en la calle de la Rutlla, y las tranquilizó cuando dijo que los nacionales iban hacia Sarrià, que ya habían dejado Gerona.

Durante todo este tiempo su padre había tenido que quedarse en Verges, en casa de una prima que se había quedado viuda con tres hijos pequeños. Era una casa de campo que los rojos no tardaron en ocupar. En ella tenían gallinas, ganado, un huerto...Y prohibieron a su padre y a su prima tocar nada de aquello. Remedios o su hermana mayor iban de vez en cuando de visita. Cogían el ferrocarril de La Pera y tenían que caminar una hora y media para llegar. Cuando Remei iba, a escondidas, al atardecer, con su prima, robaban una gallina o un conejo. Sabían que estaban amenazadas de muerte, pero, como dice Remei: “Lo teníamos que hacer, sino hubiésemos muerto todos de hambre”. Un día, la gallina que querían robar comenzó a cacarear y las delató. Un militar fue y les pidió la gallina. Ellas negaron rotundamente que la tuviesen, mientras, una sostenía la horca y la otra el cubo de agua que tenían preparados por si les querían hacer daño. Finalmente, vino el jefe de los rojos y dijo al militar que las dejase en paz, que él las creía.

Se acabó la guerra. Los nacionales abandonaron Gerona y las inmediaciones. Pasaron por la casa de Verges. Su padre, su prima y los niños estaban cenando en la cocina y los rojos en el comedor. Entró la tropa de nacionales y preguntaron por el dueño de la casa. Su padre se levantó y dijo: “¡Soy yo!”. Le preguntaron si todos aquellos hombres eran rojos y su padre respondió que no, que eran trabajadores del campo y de la casa. Los nacionales les dijeron que fuesen todos a trabajar y pidieron al padre de Remei y a su prima que les prepararan el almuerzo a todos. Ellos cogieron todos los productos del huerto, las aves y el ganado que necesitaban y los hartaron. Cuando se marcharon su padre habló con el jefe de los rojos, le dijo que se marchasen, que les había salvado la vida y estos se fueron.

Durante unas semanas, siempre era lo mismo; llegaban nacionales, se atiborraban y marchaban. Su padre quería volver a casa. Había oído sobre los últimos bombardeos y no sabía si su mujer y sus hijas estaban vivas o muertas, pero sabía que si se iba, podían matarlo por el camino. Le preguntó a la tropa de nacionales que había llegado aquellos días. Estos le dijeron que se esperase, que lo fuese preguntando a las tropas de

